

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 848
van **TINNE ROMBOUTS**
datum: 21 juni 2021

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Sportfederatiedecreet - Evaluatie

Het Sportfederatiedecreet van 2016 heeft ambitieuze beleidsdoelstellingen die opgenomen werden in de reguleringssimpactanalyse (RIA):

- a) de georganiseerde sportwereld te responsabiliseren en op basis van een verhoogde autonomie de Vlaamse sportfederaties te laten uitgroeien tot ambitieuze en dynamische organisaties die in staat zijn te anticiperen op toekomstige maatschappelijke en sportieve uitdagingen. De klantvriendelijke benadering van de sporter dient hierbij centraal te staan.
- b) De effectiviteit en de efficiëntie van de ingezette Vlaamse middelen te verhogen en de kwaliteit van het sportaanbod in de Vlaamse sportclubs te verbeteren vertrekkende van een verantwoorde rationalisatie van het Vlaamse sportfederatielandschap. Geen bevoogdende subsidies meer verstrekken maar wel een empowerende inzet van de Vlaamse middelen vragen.
- c) In het nieuwe decreet dient een afstemming te bestaan tussen de financiële input van de Vlaamse overheid en de output aan resultaten van het georganiseerde sportaanbod en dit rekening houdende met promotionele, sporttechnische, ondersteunende en kwalitatieve aspecten. Daarnaast wordt het vastleggen van een groeitraject in het kader van goed bestuur binnen de sportfederaties een belangrijk beleidsinstrument. De Vlaamse sportfederaties dienen meer dan vandaag hun sportclubs te ondersteunen, stimuleren, inspireren en motiveren om een kwaliteitsvol, gedifferentieerd en indien mogelijk flexibel sportaanbod te organiseren voor de Vlaamse bevolking.

Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 stelt een eerste evaluatie van het Sportfederatiedecreet van 2016 voorop. In de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) Sport 2021 kondigde de minister aan (p. 17): "Om in te spelen op een evoluerend georganiseerd sportlandschap en rekening houdende met de vraag van de sector om het decreet op de sportfederaties te evalueren, evalueren we het decreet houdende de georganiseerde sportsector (2016) in 2021 en wijzigen het zo nodig."

1. In uitvoering van het nieuwe Sportfederatiedecreet moeten de sportfederaties een aanbod van a tot z aanbieden.
Heeft dit al geresulteerd in een merkbaar ruimer sportaanbod en welke effecten heeft het op de sportparticipatie van de Vlamingen?
2. Het decreet ambieerde een rationalisatie van het sportfederatielandschap via verplichte fusies en het niet subsidiëren van erkende recreatieve unisportfederaties.

Hoe evalueert de minister de effecten van deze operatie op het sportaanbod én op de sportparticipatie?

3. Heeft het decreet van 2016 het beoogde effect bereikt om vier op de tien Vlamingen die niet sporten alsnog aan het sporten en bewegen te krijgen ? Zo ja, hoe werd dit gemeten? Zo niet, waarom niet?
4. Hoe evalueert de minister de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van de beleidsfocussen?
5. Welke organisaties werden bevraagd in het kader van de aangekondigde evaluatie?
6. Hoe evalueren de erkende of gesubsidieerde sportfederaties de planlastvermindering die met dit decreet werd verwacht?
7. Het decreet zou de samenwerking tussen de sportfederaties stimuleren via de zogenaamde shared services.

Welke kwantitatieve en kwalitatieve resultaten werden er bereikt?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 848 van 21 juni 2021

van **TINNE ROMBOOTS**

Sportfederatiedecreet - Evaluatie

1. Het aantal sportclubs in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangesloten bij een sportfederatie is over de periode 2016-2020 gestegen met 8,5% (+1.371).

Ook de sportbegeleiding binnen deze sportclubs is verbeterd. Over de periode 2016-2020 is het aantal gekwalificeerde trainers in Vlaamse sportclubs gestegen met 24,7% (+6.156 gekwalificeerde clubtrainers). Ook de sportbegeleiding binnen deze sportclubs is verbeterd. Over de periode 2016-2020 is het aantal gekwalificeerde trainers in Vlaamse sportclubs gestegen met 24,7% (+6.156 gekwalificeerde clubtrainers). Ook de kwalificatiegraad van de trainers actief in sportclubs (het aantal gekwalificeerde clubactieve trainers t.o.v. het totaal aantal clubactieve trainers) steeg sinds de invoering van het nieuw decreet van 39,5% in 2016 naar 45,6% in 2019 (met een lichte terugval in 2020 omwille van corona).

Mede dankzij het ruimer aanbod aan sportclubs en de verbeterde sportbegeleiding binnen de sportclubs zien we over diezelfde periode 2016-2020 stijgende cijfers op vlak van sportparticipatie in clubverband:

- Een algemene stijging met 6,6% (+86.707 sporters);
- Sterke stijgingen vinden we terug bij de G-sporters en 55+ sporters:
 - G-sporters: 21,4% (+1.482) over de periode 2016-2019, in 2020 kende deze doelgroep een sterke (tijdelijke) terugval (-12,85%) omwille van corona;
 - 55+ sporters: 23,8% (+62.481) over de periode 2016-2020;
- De algemene stijging met 6,6% wordt verder gevoed door een toegenomen stijging van de sportparticipatie bij de jeugd:
 - <12 jarige sporters: 10,1% (+56.805)
 - 12-18j sporters: 16,7% (+80.516)

Dit zijn resultaten waar ik positief over ben: algemeen én in een aantal belangrijke en "moeilijke" categorieën, boeken we op het veld mooie resultaten. De impact van de coronapandemie en bijhorende maatregelen zijn merkbaar in de (licht) dalende cijfers in 2020.

Het decreet is uiteraard niet het enige mechanisme dat impact heeft op het sportaanbod en de sportparticipatie in Vlaanderen. Er zijn andere (lokale en bovenlokale) inspanningen die een positieve impact hebben, zowel door de overheid als door private actoren, maar ook bepaalde drempels op vlak van infrastructuur of de capaciteit inzake beschikbare trainers of vrijwilligers, die ik via andere initiatieven binnen het sportbeleid aanpak.

De cijfergegevens per jaar over het aantal sportclubs, het aantal gekwalificeerde trainers en de sportparticipatie zijn opgenomen in de bijlage Cijfergegevens sportaanbod en sportparticipatie sportfederaties (werkblad 'Grafieken vraag1').

2. De rationalisatie van het sportfederatielandschap heeft geleid tot 11 fusiefederaties (5 unisportfederaties en 6 multisportfederaties).

In de bijlage 'Cijfergegevens sportaanbod en sportparticipatie sportfederaties' (werkblad 'Grafieken vraag2') zijn voor deze 11 fusiefederaties over de periode 2016-2020 de cijfergegevens per jaar opgenomen over het aantal sportclubs, het aantal gekwalificeerde trainers en het aantal sporters.

Er is geen eenduidig positief/negatief beeld vast te stellen bij de fusiefederaties voor de evolutie van het aantal sportclubs en de sportparticipatie binnen deze sportclubs. De fusie op zich biedt dus geen aanleiding voor een zekere/duidelijke stijging of daling. De sterke daling in het aantal sporters bij Parantee-Psylos vzw is te verklaren door het inclusieverhaal, waarbij Parantee-Psylos via samenwerking met en ondersteuning van de unisportfederaties zoveel mogelijk leden bij de unisportfederaties wil doen aansluiten en niet bij Parantee-Psylos zelf. Parantee-Psylos ontvangt een extra ondersteuning om die sterke visie en de inhoudelijke meerwaarde die ze realiseren, voldoende financieel te ondersteunen.

De algemeen stijgende trend in het aantal actieve gekwalificeerde trainers in de Vlaamse sportclubs zien we ook duidelijk terug binnen de sportclubs van de fusiefederaties. Het nieuwe subsidiemechanisme dat de kwaliteit van de begeleiding op het veld (en de registratie ervan) beloont en stimuleert is hier een belangrijke en positieve drijver gebleken.

De drie voormalig gesubsidieerde recreatieve unisportfederaties die niet toegetreden zijn in een fusie, boekten de voorbij beleidsperiode uiteenlopende resultaten op het vlak van sportaanbod en sportparticipatie (zie bijlage Cijfergegevens sportaanbod en sportparticipatie sportfederaties, werkblad 'Grafieken vraag2').

Vlaamse Wielrijdersbond vzw (VWB) kende over de periode 2016-2020 een sterke stijging in het aantal sportclubs (+16,4%) en het aantal sporters (+14,5%). Op het vlak van gekwalificeerde trainers heeft VWB de voorbije jaren weinig inspanningen geleverd, wat zich ook in de cijfers vertaalt.

Bij Landelijke Rijverenigingen vzw (LRV) en Vlaamse Zaalvoetbalbond vzw (VZVB) zien we een sterke terugval in het aantal sportclubs en het aantal sporters. Bij VZVB is die terugval nog iets meer uitgesproken. Echter: wanneer we de evolutie van het aantal sporters in de betrokken sporten over alle sportfederaties heen bekijken, zien we voor het paardrijden evenwel een stijging. Zaalvoetbal kent ook een algemene daling. Het aantal gekwalificeerde trainers daalde bij VZVB sterk. Van LRV ontvingen we de afgelopen drie jaar hierover geen cijfergegevens meer.

Ik evalueer het rationaliseringseffect algemeen positief. We kiezen voor de subsidiëring van een unisportfederatie per sporttak, en van enkele multisportfederaties. De rationalisatie en de fusies resulteerden in minder (gesubsidieerde) structuren en maakten komaf met onnodige overheadkosten en het subsidiëren van meerdere personen met een gelijkaardige functie in verschillende sportfederaties. Volgens de gefuseerde federaties betekende de fusie een meerwaarde en leverde ze meer duidelijkheid en een betere dienstverlening voor de sportclubs en de sporters. Het decreet realiseerde minder versnippering van middelen binnen een sporttak, en deze beleidskeuze wil ik voortzetten.

3. Deze doelstelling heeft een zeer ambitieus en lange termijn karakter die enkel te bereiken is door een synergie tussen en complementariteit van verschillende beleidsinitiatieven, waarvan dit decreet er één is. Ook andere initiatieven van o.a. lokale overheden, Sport Vlaanderen (bvb. Sportpromotie en sportinfrastructuur), de beleidsdomeinen welzijn en integratie, bedrijven en de commerciële sector hebben een impact op de sportparticipatie in Vlaanderen. De Vlaming aan het sporten en bewegen krijgen, heeft niet enkel zijn impact op de ledencijfers van de sportfederaties, maar moeten we veel ruimer bekijken.

Op basis van participatiecijfers in Vlaanderen zien we dat de sportclub nog steeds veruit de meest populaire verenigingsvorm is, zowel bij volwassenen als bij de jeugd. In tegenstelling tot in de ons omliggende landen, daalt de sportclubparticipatie in Vlaanderen niet. Integendeel, we kenden groeiende sportparticipatiecijfers (zie antwoord op vraag 1) en de voorbije beleidsperiode 2017-2020 noteerden we een gemiddelde jaarlijkse instroom van 230.518 of 16,5% nieuwe leden in onze Vlaamse sportclubs. In de huidige maatschappij waar vluchtige contacten en flexibiliteit kenmerkend zijn, zit dat dus eigenlijk wel goed. Toch zien we nog steeds dat er een enorm potentieel is van Vlamingen, die we niet kunnen bereiken, boeien of binden. Om beter te kunnen inspelen op het bereiken en op de noden van deze groep Vlamingen, wil ik de multisportfederaties breder inzetten én ruimer subsidiëren dan de pure sportclubcontext.

De Vlaamse Monitor Sport en Bewegen van Sport Vlaanderen die in het najaar van 2020 werd uitgevoerd, geeft ons meer inzicht over de niet-sporters en zij die overwegen te sporten. 11,6% van de respondenten gaf aan tijdens het afgelopen jaar niet gesport of bewogen te hebben. 78,3% van de niet-sporters overweegt dat ook in de toekomst helemaal niet te doen. Respondenten die wel ambiëren meer te sporten, verkiezen voornamelijk te wandelen (51,0%), recreatief te fietsen (36,3%) of te zwemmen (28,4%). 76,8% van de overwegers geeft aan geen lid te willen worden van een sportclub. Als voornaamste reden kwamen geen interesse in het aanbod, het dure lidgeld en een te beperkt aanbod in de streek naar voren. Deze survey toonde een sterke daling van het aandeel sporters in sportclubs die te wijten was aan de sluiting van de sportsector tijdens de coronacrisis. Toch gaven de respondenten de uni- en multisportclubs de hoogste tevredenheidsscore van alle organisatiecontexten om te sporten en bewegen: respectievelijk 8,0 en 8,1 op 10.

4. De evaluatie van de resultaten van de beleidsfocussen is onderwerp van de opdracht van het Onderzoekspatform Sport. Drie onderzoekslijnen evalueren daarbij elk één beleidsfocus; de focus innovatie, laagdrempelig sportaanbod en jeugdsport. De evaluatie van de ingediende projecten gebeurt in verschillende fases; een brede evaluatie van de ingediende en/of geselecteerde projecten en een diepgaandere analyse (case studies) om het organisatorisch vermogen, specifieke mechanismen en effecten van een innovatief aanbod/laagdrempelig sportaanbod/jeugdaanbod te bepalen.

Voor de drie beleidsfocussen is er een generieke bevraging bij 70 sportfederaties. Hieronder volgt specifieke informatie per beleidsfocus.

Beleidsfocus innovatie

- Longitudinale opvolging van 203 innovatieve projecten bij sportfederaties (gesubsidieerd, niet-gesubsidieerd en niet-ingediende projecten – zie infographic 1),
 - Gelijke verdeling tussen het aantal projecten met een focus op sociale innovatie, product gerelateerde innovatie. Er zijn minder projecten die focussen op organisatorische innovaties.
- Analyse van de effectiviteit van de projecten (aantal deelnemende clubs, doelbereik,...), de veranderingsbereidheid bij innovatieve processen, en de procesanalyse (van ideeëngeneratie over conversie tot diffusie van innovatieve projecten – zie infographic 2)

Deze onderzoekslijn leverde tussentijdse resultaten af via twee infographics;

- [Infographic](#) innovatie 1 (link)
- [Infographic](#) innovatie 2 (link)

Beleidsfocus laagdrempelig sportaanbod

- Scannen van beleidsdocumenten en websites van 47 gesubsidieerde sportfederaties (zie [factsheet](#))
 - 284 Sport voor Allen projecten werden geselecteerd.

- Meeste laagdrempelige projecten zijn gericht op jeugd (28,9%) of zijn toegankelijk voor iedereen (26,2%)
- 26,4% maakt gebruik van een laagdrempelige competitie om de doelgroep in beweging te krijgen
- 22,5% van de projecten voorziet een opleiding voor de begeleiders van de specifieke doelgroep
- Case study van 10 projecten naar kritieke mechanismen van laagdrempelige sportprojecten

Deze onderzoekslijn leverde tussentijdse resultaten af via een [factsheet](#) (link).

Beleidsfocus jeugdsport

- Analyse van 41 federaties met jeugdsportprojecten via een logische map analyse: welke veronderstelde mechanismen dragen effectief bij aan de ontwikkeling van een jeugdsportproject?

Deze onderzoekslijn leverde tussentijdse resultaten af via twee infographics:

- een [infographic](#) (link) met overzicht van het logische proces.
- een [infographic](#) (link) met 8 clusters die de kwalitatieve en kwantitatieve jeugdwerking van sportclubs versterken
 - Instroom en doorstroom creëren en verhogen
 - Aanbod verbreden
 - Competitie aanmoedigen
 - Medische ondersteuning
 - Personeel
 - Ethische waarden ontwikkelen
 - Interne organisatie
 - Kennis verbreden

Comment [HK1]: Kan ook geschrapt worden. Bij het openen van de infographic zijn deze zichtbaar

Een evaluatie van de beleidsfocus sportkampen is momenteel lopende.

Om maximaal te kunnen leren uit de lopende onderzoeken laat ik in de voorbereiding op de aanpassing van het decreet de onderzoekers en beleidsmedewerkers van Sport Vlaanderen relevante inzichten en tools meenemen in meerdere kennismomenten die de afgelopen periode zijn georganiseerd.

Ik geef daarnaast alvast mee dat we enkele inzichten uit de voorlopige resultaten mee opgenomen hebben in de visienota rond de wijziging van het decreet, zoals bijvoorbeeld de optimalisatie en uitbreiding van de beleidsfocus innovatie en de meer uitgesproken focus op projecten rond kansengroepen.

5. De Vlaamse Sportfederatie (VSF), als koepelorganisatie van de Vlaamse sportfederaties is betrokken in de evaluatie van het decreet en werd om concrete input gevraagd. Daarnaast heeft er ook overleg plaatsgevonden of staat overleg gepland ivv de aanpassing van het decreet met het Netwerk Lokaal Sportbeleid (voorheen ISB), VVSG, Demos en ICES. Voor bepaalde ondersteuning en toepassing van de regelgeving zal ook nog overleg plaatsvinden met Gezond Sporten. In het kader van de beleidsfocussen vond overleg plaats met UGent, VUB en KU Leuven, en worden ook de leden van de beoordelingscommissies (die bestaan uit vertegenwoordigers en experts van ondermeer VLAIO, TomorrowLab, VGC, de universiteiten, ...) betrokken.
6. De impact op de planlast werd door VSF vlak na de invoering van het decreet bevraagd bij de sportfederaties. 45% van de sportfederaties gaven een "status quo" aan: een verlaging op bepaalde vlakken, en een stijging van de planlast op andere vlakken. 49% van de sportfederaties gaf een verhoging van de planlast aan (dit werd niet geconcretiseerd).

Met het nieuwe decreet zijn er weldegelijk een aantal planlast-zaken weggevallen. Zo moeten de subsidieerbare kosten voor de basiswerking niet langer opgedeeld worden per basisopdracht. Sportfederaties bepalen de aanpak voor hun beleidsplan zelf, maar krijgen wel bepaalde elementen mee die er verplicht onderdeel van moeten uitmaken. Er waren dus wel degelijk zeer positieve evoluties. De laatste jaren is er ook na overleg met de sector voorzien in ondersteunende tools op vlak van de gegevensuitwisseling van leden en planlastvermindering voor de beleidsfocus jeugdsport, die niet enkel voor sportfederaties, maar ook voor de betrokken sportclubs, een positieve impact hebben.

De inhoudelijke verplichtingen rond goed bestuur en ethisch sporten die het decreet met zich meebrachten, gaan wel gepaard met rapporteringen die helaas als "planlast" worden ervaren, hoewel deze toch tot een minimum beperkt worden. De evaluatie inzake "planlast" gaat dus ook om de keuze om inhoudelijk extra voorwaarden te stellen, omdat bij extra inhoudelijke voorwaarden altijd een vorm van aanvraag en/of rapportering komt kijken. Het is belangrijk dat beiden niet verward worden.

Ik focus me wel liever op de mogelijkheden tot optimalisatie, dan wel op de "tevredenheidscijfers". We zetten zeker in op planlastvermindering, maar houden daarbij wel steeds rekening met het belang aan transparantie en uitwisseling van gegevens om enerzijds een goede controle te kunnen doen van de overheidsmiddelen en anderzijds bepaalde data te kunnen opvragen in functie van het voeren van beleid.

7. De shared services worden gecoördineerd en geïnitieerd door de Vlaamse Sportfederatie (VSF). VSF ontvangt hier een extra subsidie voor. In 2020 zette VSF in op 9 trajecten, die ook in 2021 en nadien worden doorgetrokken:

- ☐ Samenwerking & IT-ondersteuning bij federaties rond Office 365
- ☐ Ledenbeheer
- ☐ Communicatie
- ☐ Uitbouw of vernieuwing website
- ☐ Gezamenlijke huisvesting
- ☐ Data-driven sportfederatie
- ☐ Sportmarketing
- ☐ Collectieve inkoop
- ☐ Leerplatform

50 van de 51 gesubsidieerde sportfederaties en 3 van de 4 OSV's hebben interesse of zijn betrokken bij minstens één van de trajecten van shared services. Ook de nieuw gesubsidieerde sportfederaties (Vlaamse Schaatsunie, Cricket Vlaanderen en Vlaamse Gewichtheffers en Powerlifting) tonen interesse in het project shared services.

In 2021 heeft de VSF haar project shared services geëvalueerd en bijgestuurd, om nog sterker in te zetten op efficiëntiewinsten op vlak van niet-sportgerelateerde werking en kosten. Daarbij werd de scope verruimd van kleine sportfederaties (met >10.000 leden) naar alle sportfederaties.

- Het uitgangspunt werd behouden: de opstart/analyse-kosten worden betaald vanuit shared services, de federatiespecifieke ontwikkelingskost en de recurrente kost wordt door de sportfederaties gedragen
- **De 9 trajecten zijn herwerkt naar 3 pijlers** waarbij hieronder per pijler de realisaties tot nu toe worden weergegeven. De komende maanden zullen nieuwe initiatieven binnen deze pijlers gelanceerd worden naar aanleiding van de input uit klankbordgroepen.
 - **Pijler 1: collectieve inkoop**
 - ☐ Raamovereenkomst met Monizze voor maaltijd- en ecocheques inspelend op het volume van de sector

- Korting via een koepeldossier (50%) en VSF-korting (15%) voor nieuwe klanten bij Content Stadium
 - VSF-korting (15%) voor gebruik van RefAssist (beheer en aanduiden van officials)
 - (Digitale) marketingondersteuning via SportsCloud (€250 voor 4u individuele)
 - In 2021 t.e.m. 2023 zal collectieve inkoop structureel verder worden aangepakt via een proeftuin.
- o **Pijler 2: Digitalisering en IT**
 - Gebruikersgroepen ledenbeheer: Samenwerking met firma's waarbij de Vlaamse Sportfederatie per gebruikersgroep de rol van coördinator op zich neemt om de door federaties gevraagde ontwikkelingen efficiënter qua tijd en middelen te laten verlopen.
 - Ondersteuningstraject O365 (inspiratie, opleiding, Q&A, prijsafspraken implementatie, ondersteuning, ...)
 - Workshoptraject met ondersteuning websitebeheer en -analyse
 - Kennisprogramma datamanagement en -beleid
 - Kennisprogramma digitale sportmarketing: Samenwerking met Content Stadium bij de ontwikkeling van professionele designs voor print, web en sociale media op federatie- en clubniveau
 - Uitbouwen digitaal leerplatform met opleidingsaanbod voor sportfederaties en sportclubbestuurders: behoefteonderzoek bij 30 sportfederaties gebeurd
- o **Pijler 3: Dienstencentrum**
 - Gezamenlijke DPO
 - Begeleiding rond Tucht (30 sportfederaties maakten hier al gebruik van, 7 sportfederatie staan op de planning)
 - Medewerker shared services – focus inkoop: vacature staat online
 - Huisvesting: Gent, Leuven en Antwerpen zijn de locaties waar naar gezamenlijke huisvesting gezocht wordt.

Naast de meetbare kwantitatieve resultaten stimuleert het project shared services ook de samenwerkingscultuur (case ledenbeheer) tussen sportfederaties, bespaart het sportfederaties tijd (centraal marktonderzoek, relatie met leveranciers, ...) en zorgt het voor uitwisseling tussen sportfederaties (case communicatie). Dit zijn cruciale elementen om een changeproject in een soms concurrentiële omgeving tot een goed einde te brengen.

BIJLAGEN

1. [Cijfergegevens sportaanbod en sportparticipatie sportfederaties](#)
2. [Betrokken federaties en OSV's per traject 2020](#)